

Inovativní strategie pro transformaci uhelných regionů

Projekt č.: 836819

**Souhrnný průvodce zdroji veřejného financování pro projekty v
intenzivních uhelných regionech**

**CHARLES
UNIVERSITY**

Hlavní autor: Greg Arrowsmith, EUREC (European-level funding)
Spoluautoři: Markéta Hendrychová, Česká zemědělská univerzita v Praze
Jan Frouz, Karlova Univerzita, Praha
Redaktor: Greg Arrowsmith, EUREC

Kontakt: Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí
Markéta Hendrychová
Kamýcká 129, Praha 6 – Suchdol, 165 00

Univerzita Karlova
Ústav pro životní prostředí
Přírodovědecká fakulta
Benátská 2, Praha 2, 128 01
Jan Frouz

Tento projekt byl finančně podpořen Rámcovým programem pro výzkum a inovace EU: Horizont 2020 na základě smlouvy o poskytnutí grantu č. 836819. Zodpovědnost za obsah tohoto informačního letáku nesou jeho autoři. Jeho obsah nemusí reflektovat názor Evropské Unie. INEA ani Evropská komise nenesou zodpovědnost za případné užití dat obsažených v tomto informačním letáku.

TRACER: www.tracer-h2020.eu

Obsah

1. Přehled typů dotačních programů	4
2. Vnitrostátní financování včetně fondů EU spravovaných na vnitrostátní úrovni	4
3. Aplikace	5
4. Formy financování	5
5. Kombinace zdrojů financování	5
6. Neoficiální pohled na budoucí financování politiky soudržnosti	5
7. Financování spravované mimo území ČR	6
7.1 Horizon Europe	6
7.2 Granty Evropského hospodářského prostoru a Norské granty (www.eeagrants.org)	6
7.3 Evropská investiční banka	7
7.4 Interreg Dunajský nadnárodní program	7
8. Budoucí zdroje financování	8
8.1 Just Transition Fund – stimuluje Českou republiku k investicím do transformace energetiky	8
8.2 Modernizační fond	8
9. Další informace	9

1. Přehled typů dotačních programů

V České republice je několik typů dotačních programů, kterých lze využít ve prospěch transformovaných uhelných regionů:

- Dotace schválené rozpočtovým zákonem
- Dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa (mají charakter mimořádných dotací)
- Dotace ze státních účelových fondů
- Dotace realizované převodem z resortních kapitol státního rozpočtu (skrze národní dotační tituly, převodem na kraje)
- Dotace z rozpočtů územních samosprávních celků
- Dotace ze strukturálních fondů EU (jsou na národní úrovni rozdělovány v rámci jednotlivých operačních programů).

2. Vnitrostátní financování včetně fondů EU spravovaných na vnitrostátní úrovni

Fondy soudržnosti EU jsou rozdělovány prostřednictvím národních operačních programů (v současné době jsou dřívější regionální programy sdruženy a řízeny také z národní úrovně).

Vnitrostátní fondy, které zahrnují širokou škálu oblastí, jež mohou být financovány, jsou k dispozici na níže uvedených odkazech. Poslední výzvy k předkládání návrhů v rámci těchto operačních programů budou vyhlášeny na konci roku 2020. Projekty předložené do těchto výzev mohou trvat maximálně 3 roky, což je obvyklé trvání projektů.

Tabulka 1: Operační programy

Operační program	Řídící orgán
Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK)	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Zaměstnanost (OP Z)	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Doprava (OP D)	Ministerstvo dopravy
Životní prostředí (OP ŽP)	Ministerstvo životního prostředí
Integrovaný regionální operační program (IROP)	Ministerstvo pro místní rozvoj
Praha - Pól růstu České republiky	Magistrát hlavního města Prahy
Operační program rybníctví 2014–2020	Ministerstvo zemědělství
Program rozvoje venkova (PRV)	Ministerstvo zemědělství
Technická pomoc	Ministerstvo pro místní rozvoj

Integrovaný operační program v závorkách jako ‚IROP‘ ve výše uvedené tabulce je určen především pro kraje, města, obce a jimi zřízené organizace. Soukromé subjekty pak čerpají převážně z ostatních operačních programů. OP PIK je určen především pro podniky a výzkumné organizace.

Přehled operačních programů, formy financování, průvodce dotačním cyklem atd. jsou názorně zpracovány v [Abecedě fondů EU](#), kterou vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj.

3. Aplikace

Aplikace má převážně soutěžní charakter. Projekty v první řadě musí dosáhnout předepsané kvality, poté je sestaveno jejich pořadí z hlediska kvality a jsou podpořeny do výše alokace výzvy. Je uplatňováno ve výzvách kolových (všechny žádosti jsou přijímány do určitého termínu a poté hodnoceny). Druhou možností je časové hledisko tzn. všechny kvalitní projekty jsou podpořeny podle data přijetí. Je uplatňováno ve výzvách průběžných (žádosti jsou přijímány průběžně a pokud je projekt kvalitní a splňuje všechny podmínky, je automaticky podpořen. Kolový a průběžný princip může být někdy kombinován. Metoda „kdo dřív přijde, ten dřív mele“ se obvykle používá pro projekty v oblasti energetické účinnosti a vzdělávání.

Výzvy k předkládání návrhů na stejné téma mají přicházejí v pravidelných cyklech.

Všechny žádosti o financování z operačních programů se podávají prostřednictvím stejného elektronického portálu [MS2014+](#).

4. Formy financování

Granty jsou vypláceny ex-post za dokončenou práci, v intervalech minimálně 3 měsíce.

Typické granty konečným příjemcům se pohybují v rozmezí 200 000 - 10 milionů Kč.

Prostředky mohou být dostupnější na začátku programovacího období (další bude spuštěno v období 2021–2027).

5. Kombinace zdrojů financování

Není možná kombinace zdrojů pro stejnou činnost, nemůže být stejná aktivita financována současně ze dvou operačních programů, ale v dalších kolech financování mohou být získány prostředky např. na další navazující etapu, když projekt dosáhne různých fází zralosti, např. od prvního zdroje, dotace na vývoj produktů; od druhého, doladění před jeho uvedením na trh atd. Dá se kombinovat s komplementárními výzvami ESF a ERDF.

6. Neoficiální pohled na budoucí financování politiky soudržnosti

S tím, jak se Česká republika stává bohatší (tedy její HDP/obyvatele blíží průměru EU) a na úrovni EU se snižuje celkový rozpočet pro politiku soudržnosti, tak i financování bude v letech 2021-2027 sníženo v množství a intenzitě dotací. V novém programovém období 2021+ budou v ČR tři kategorie regionů (na úrovni NUTS II).

- Méně rozvinuté (Severozápad, Severovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko)

- Přejchodové (Střední Čechy, Jihozápad, Jihovýchod)
- Více rozvinuté regiony (Praha)

Oproti minulému PO dojde ve všech regionech ke snížení míry spolufinancování EU.

- Méně rozvinuté 70 % (nyní 85 %)
- Přejchodové 55 % (nyní 60 %)
- Více rozvinuté regiony 40 % (nyní 50 %)

Řídící orgány organizují v roce 2020 schůzky se zúčastněnými stranami s cílem definovat priority pro období 2021–2027.

7. Financování spravované mimo území ČR

7.1 Horizon Europe

Horizon Europe je nástupcem programu Horizont 2020, který běží na období 2014–2020. Stejně jako Horizon 2020 nabízí i Horizon Europe granty na výzkum a demonstrace technologií.

Projekty jsou obvykle 1-20 mil. EUR. Většina peněz na technologii čisté energie je součástí programu známého jako [společenská výzva Bezpečná, čistá a efektivní energetická společnost](#), kde by projekty měly být prováděny ve spolupráci, tj. nejméně „třemi nezávislými právníky osobami usazenými v jiném členském státě, nebo přidružená země s alespoň jednou z nich usazenou v členském státě.“

Evropská komise zveřejní „Pracovní programy“, v nichž stanoví, jaká témata jsou způsobilá k financování. Zainteresovaná konsorcia musí poté podat žádost o financování ve lhůtě několika měsíců.

Technická pomoc při přípravě návrhu je k dispozici od lidí zaměstnaných v členských státech (nebo přidružených zemích) ve formě „národních kontaktních míst“, přičemž [na této mapě](#) jsou [zobrazena](#) místa pro Českou republiku odpovědná za energii.

7.2 Granty Evropského hospodářského prostoru a Norské granty (www.eeagrants.org)

Island, Lichtenštejnsko a Norsko (zejména Norsko) nabízejí financování právníkům osobám a někdy soukromým občanům v Česku.

V období 2017-2024, je pro projekty k dispozici 184,5 milionů EUR, distribuovaných prostřednictvím výzev k předkládání návrhů, z nichž každý nabízí typicky 1 milion EUR celkem a otevřených nejméně po dobu 2 měsíců.

Všechny projekty musí být provedeny nejpozději do 30. dubna 2024.

Nejméně čtyři z pěti oblastí, na které se vztahují Granty EHP a Norské granty, jsou relevantní pro uhelné regiony v transformaci:

1. Inovace, výzkum, vzdělávání a konkurenceschopnost
2. Sociální začleňování, snižování chudoby a zaměstnanost mládeže
3. Životní prostředí, energetika, změna klimatu a nízkouhlíková ekonomika
4. Kultura, občanská společnost, řádná správa věcí veřejných a základní práva
5. Spravedlnost a vnitřní věci

Projekty s více partnery jsou povoleny. Vedoucím partnerem by byla „přijímající země“, např. Česko. Ke konsorciu se mohou připojit další české subjekty a partneři ze zemí EHP, zejména z Norska.

Programy jsou spravovány za účasti českého [ministerstva financí, odboru mezinárodních vztahů](#). Granty jsou k dispozici na přípravu návrhu, pokud je záměrem zapojit do projektu partnera EHP.

Příklady nedávných výzev k předkládání návrhů:

- 33 milionů EUR za aplikovaný výzkum v jakékoli oblasti, s požadavkem na partnerství s partnerem v Norsku, na Islandu nebo v Lichtenštejnsku:

<https://www.tacr.cz/cs/kappa-programme-call-for-proposition-announcement/>

7.3 Evropská investiční banka

Rozpočet EU bude použit k zajištění půjček a mnoha dalších forem finančního nástroje v rámci programu „**Invest EU**“. EU stanovila pravidla pro „Invest EU“, která bude jménem EIB spravovat. „Invest EU“ je nástupcem Junckerova plánu, známého také jako Evropský fond pro strategické investice (2014–2020).

Může být financována široká škála investic do klimatu a po podporu ekonomického růstu.

Část záruky bude použita na podporu půjček v rámci budoucího [mechanismu Just Transition](#).

„Invest EU“ nabídne jediné místo vstupu a jeho „Invest EU“ Advisory Hub pomůže předkladatelům projektu, který je v „jakékoli fázi životního cyklu“.

EIB s využitím svého vlastního kapitálu „zavede **energetický přechodný balíček**, který poskytne zvláštní podporu těm členským státům nebo regionům, které mají náročnější přechodovou cestu.“ Podpora umožní „výjimečně z jeho obecného pravidla, [...] financování až 75 % způsobilých nákladů na všechny energetické projekty.“

Více podrobností o obou se objeví později v roce 2020, kdy bude rozhodnuto o rozpočtu EU na období 2021–2027.

7.4 Interreg Dunajský nadnárodní program

Program „financuje projekty na rozvoj a praktické provádění politických rámců, nástrojů a služeb a konkrétních malých pilotních investic“.

Fondy programu pokrývají 10 specifických cílů, které jsou samy o sobě rozděleny do [4 priorit](#). Přibližně polovina je relevantní pro tři české uhelné regiony. Příklady projektů jsou uvedeny [zde](#). Celkem 85 % nákladů je vráceno.

Žádosti se předkládají na základě každoroční výzvy k předkládání návrhů, která se obvykle zahajuje v Q1, a ve dvou krocích. Uzávěrka pro každý krok je 6 nebo 7 týdnů, druhý krok přichází půl roku po prvním.

Pro stávající (třetí) výzvu je k dispozici 60 milionů EUR a do druhé fáze výzvy bylo předloženo 61 návrhů.

Všechny projekty potřebují konsorcium min. 3 partnerů ze 3 různých dunajských zemí, přičemž vedoucí partner je v členském státě. Soukromé ziskové organizace nemohou být vedoucími partnery.

Na rozdíl od výzev k předkládání návrhů v rámci programu Horizont 2020 (ale společně s fondy politiky soudržnosti) neexistuje předběžné financování: konsorcium je za svou práci proplaceno tak, jak je hotovo.

8. Budoucí zdroje financování

8.1 Just Transition Fund – stimuluje Českou republiku k investicím do transformace energetiky

Evropská komise dne 14. ledna 2020 vytvořila na spravedlivou transformaci fond Just transition fond. Vyčleněno je 7,5 mld. Eur. Na ČR připadá v přepočtu přibližně 14,7 mld. Kč. Které budou poskytnuty za podmínky, že ČR tuto částku navýší o 1,5 - 3 násobek. Vláda musí souhlasit s vyčleněním peněz z EFRR, ESF + nebo Fondu soudržnosti na spolufinancování plánu, jakož i národních peněz. Vznikne tak celková alokace v minimalistické variantě 36,75 mld. Kč, v maximalistické variantě 58,8 mld. Kč. Evropská komise vymezila financovatelné aktivity a stanovila podmínky. Fond by měl zajistit investice do MSP vedoucí k hospodářské diverzifikaci a přeměně; zakládání nových podniků; podpořit výzkum a inovace, přenosu pokročilých technologií (cenově dostupná čistá energie, snižování emisí skleníkových plynů, energetická účinnost a energie z obnovitelných zdrojů); přinést investice do obnovy a dekontaminace lokalit, rekultivace půdy a projektů pro nové využití; investice do posílení oběhového hospodářství mimo jiné předcházením vzniku odpadů, jejich snižováním, účinným využíváním zdrojů, opětovným používáním a recyklací; zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků; pomoc uchazečům o zaměstnání při hledání zaměstnání;

Okruh možných příjemců není zatím vyjasněn, hlavní skupinu mají tvořit MSP v odůvodněných případech velké podniky. Samotné zaměření a soulad s národní transformační strategií RE:START se bude ještě dále specifikovat. Podmínkou je mít zpracované Územní plány spravedlivé územní transformace.

Primární právní předpisy, kterými se zřizuje fond, budou přijaty v roce 2020, přičemž fond bude funkční v polovině roku 2021 (nejlepší odhad).

8.2 Modernizační fond

Granty ve výši 3,5 miliardy EUR (náš odhad) bude k dispozici v Česku v letech 2021-2030 v rámci systému známého jako (obchodování s emisemi), „Modernizace fond“.

Nejméně 70 % investic musí směřovat do:

- Modernizace energetických systémů
- Zlepšení energetické účinnosti
- Jen přechod v oblastech závislých na uhlíku

Viz čl. 10d odst. 2 právních předpisů zde: <https://tinyurl.com/rk84maj>

Lze pokrýt až 100 % příslušných nákladů (tj. rozdíl nákladů mezi novým a starým zařízením).

Harmonogram:

- 1. návrh pravidel fondu modernizace projednaný s členskými státy ve 4. čtvrtletí 2019

- Očekávané přijetí v Q1 nebo Q2 2020, s výzvami k předkládání návrhů na první rok 2021

9. Další informace

Internetová stránka Paktu starostů obsahuje praktický online průvodce mnoha dalšími možnostmi financování: www.covenantofmayors.eu/support/funding.html